

4. Воронянський О. В. Евристичний потенціал концепту «глибинна держава» в політологічній аналітиці //Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. – 2021. – Т. 2. – №. 21. – С. 15-26.

5. Дідух Г. Я. Національна держава в умовах другого модерну: міфи і реальність //Наукові праці МАУП. – 2013. – №. 1. – С. 12-17.

6. Савченко О. ТАЄМНИЦІ ВЛАДИ. ХТО НАСПРАВДІ КЕРУЄ УКРАЇНОЮ? <https://savchenko.co.ua/tayemnici-vladi-xto-naspravdi-keruye-ukrainoyu/>

Сизикова Маргарита Віталіївна

Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Бондар Н.О.

Державний біотехнологічний університет

ОПЕРАЦІЯ «ВІСЛА» – ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ОЦІНКА УКРАЇНЦЯМИ І ПОЛЯКАМИ

Актуальність дослідження причин, перебігу, наслідків операції "Вісла" обумовлена її значним впливом на історію та суспільство як Польщі, так і України. Це подія демонструє наслідки політики примусу та етнічних переселень, які мали місце в середині ХХ століття. Розуміння причин, перебігу й наслідків операції допомагає проаналізувати складні стосунки між українським та польським народами, а також виявити механізми міжетнічної напруженості, які можуть бути актуальними і в сучасному контексті.

До того ж, вивчення цієї теми сприяє глибокому усвідомленню історичних травм, що заважають налагодити діалог та примирення між поляками та українцями. Сучасні суспільства потребують розуміння минулого для того, щоб формувати більш мирне і злагоджене майбутнє.

Передумови операції "Вісла" закладені в історичній напруженості між українським та польським народами. Протягом ХІХ–ХХ століть польсько-українські відносини були складними через територіальні суперечки й політичні розбіжності. Друга світова війна посилила цю напругу, коли частина українців, що мешкала на Закерзонні (Підляшшя, Холмщина, Лемківщина), опинилася під польським комуністичним урядом, контрольованим СРСР. Радянська влада та уряд Польщі прагнули позбутися "українського питання" шляхом примусового переселення.

План операції передбачав виселення українців із прикордонних районів і їх розселення на землях Польщі так, щоб вони не могли створювати компактних громад. Це мало зруйнувати українську ідентичність і асимілювати населення.

Аналіз та визнання історичних помилок є важливим як на державному рівні так і на рівні суспільства. Так, у серпні 1990 р. Сенат Республіки Польща зробив заяву про засудження акції "Вісла" як характерну для тоталітарних режимів, і "... намагатиметься відшкодувати образи, що випливають з неї". В цьому ж році Верховна Рада Української РСР зробила заяву про ставлення до акції "Вісла", підкресливши її протиправність. В заяві також було наголошено на засудженні "... страхітливих злочини сталінського режиму проти поляків".

Оцінка операції "Вісла" в Польщі характеризується різними аспектами і точками зору. З одного боку, частина суспільства та деякі політики сприймали її як необхідний захід у боротьбі з українським націоналізмом та потенційною загрозою для стабільності держави. Для них операція стала інструментом для відновлення порядку в регіоні, де активізувалися повстанські рухи.

З іншого боку, багато польських істориків і культурних діячів підкреслюють, що методи, використані під час операції, були жорстокими і неправомірними. Вони вказують на те, що примусове виселення цілої етнічної групи порушувало права людини і не могло бути виправдане у демократичному суспільстві.

Оцінка операції "Вісла" українцями має інший контекст. Українська спільнота сприймає її як акт етнічної чистки, що порушив права українців і призвів до втрати їх

культурної ідентичності. Виселення розглядається не лише як фізичний акт переміщення людей, а як спроба знищення української культурної спадщини, яка існувала на цих землях століттями.

Пам'ять про операцію "Вісла" займає особливе місце в українській свідомості. В Україні і Польщі ведуться активні дискусії про спосіб пам'яті про ці події, адже вони формують наративи, які впливають на суспільні відносини, освіту, культурну політику та міждержавні стосунки. Сьогодні в Україні та Польщі зростає інтерес до вивчення історії спільних трагедій, їх об'єктивному висвітленні, що дозволить обом сторонам краще розуміти один одного та зменшувати напругу між народами.

Труфанов Данило Віталійович

Науковий керівник – канд. істор. наук, проф. Воронянський О.В.

Державний біотехнологічний університет

СУВЕРЕНІТЕТ ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В ЕПОХУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН

Суверенітет є однією з основоположних концепцій міжнародних відносин та політичної теорії, особливо в контексті захисту національної безпеки України. Він визначає верховенство держави над її територією та населенням, а також здатність держави здійснювати владу без зовнішнього втручання. Однак, в умовах сучасних викликів, таких як агресія з боку інших держав, внутрішня політична нестабільність та вплив олігархів, проблема суб'єктності суверенітету стає дедалі актуальнішою.

В Україні владна еліта, що складається з олігархів та високопосадовців, часто використовує механізми держави для стягування ренти з громадян, що підриває суверенітет нації як сукупності громадян, які є співвласниками національної держави. У цьому контексті, суб'єктність суверенітету можна розглядати як здатність держави діяти незалежно в міжнародних відносинах, забезпечуючи політичну, економічну та соціальну автономію, а також адаптацію до нових викликів.

Сучасні технології, такі як інтернет, штучний інтелект та великі дані, створюють нові можливості, але також й нові загрози для національної безпеки. З одного боку, технології надають державам інструменти для моніторингу і контролю, що може бути використано для забезпечення безпеки і порядку. Наприклад, технології можуть допомогти у боротьбі з корупцією, яка є одним із засобів глибинної держави для збереження влади.

Проте з іншого боку, ці ж технології можуть підривати суверенітет. В умовах глобалізації інформація та дані стають ресурсами, які важко контролювати. Соціальні мережі можуть використовуватися для маніпуляції громадською думкою, що загрожує демократичним процесам в Україні. Втручання у вибори, дезінформація та пропаганда – це лише деякі з викликів, що постають перед українською державою.

Великі технологічні компанії мають величезний вплив на суспільство, ставлячи під сумнів традиційні уявлення про суверенітет. Коли приватні компанії можуть формувати інформаційний простір і впливати на політичні рішення, виникає питання: чи може держава залишатися основним суб'єктом влади? Це вимагає нових механізмів регулювання, які враховують вплив технологій на суверенітет і національну безпеку.

Держави повинні знайти баланс між використанням технологій для забезпечення безпеки та контролю і захистом прав своїх громадян. Україні, зважаючи на внутрішні та зовнішні виклики, важливо адаптувати свої законодавчі та регуляторні системи до нових реалій. Необхідна міжнародна співпраця в галузі кібербезпеки, обміну інформацією та регулювання технологій, щоб захистити суверенітет у нових умовах.

Висновок. Проблема суб'єктності суверенітету в контексті технологічних змін є складною і багатогранною. Українська держава повинна адаптуватися до нових реалій, знаходячи баланс між технологічними можливостями для забезпечення безпеки та захистом